

واحد بین‌الملل

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته زبان‌شناسی همگانی

بررسی آمیزش مفاهیم در نمونه‌هایی از عناوین خبری

در بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر جنوب

به کوشش

مرجان لاری متفکر

استاد راهنما

دکتر علیرضا خرمایی

شهریور ۱۳۹۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به نام خدا

بررسی آمیزش مفاهیم در نمونه‌هایی از عناوین خبری

در بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر جنوب

به کوشش

مرجان لاری متفکر

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان بخشی

از فعالیت های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی:

زبانشناسی عمومی

از دانشگاه شیراز (واحد بین‌الملل)

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه:.....

امضای اعضای کمیته پایان نامه

دکتر علیرضا خرمايي، استادیار زبانشناسی همگانی (رئیس کمیته).....

دکتر مهرزاد منصوری، دانشیار زبانشناسی همگانی.....

دکتر جلال رحیمیان، استاد زبانشناسی همگانی.....

شهریور ۱۳۹۲

دانشگاه شیراز

به نام خدا

اظہارنامہ

اینجانب مرجان لاری متفکر به شماره دانشجویی (۹۰۸۹۳۸) دانشجوی رشته زبانشناسی
همگانی از واحد بین‌الملل دانشگاه شیراز اظهار می‌کنم که این پایان‌نامه حاصل پژوهش
خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام نشانی دقیق و مشخصات کامل
آنها نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه ام تکراری نیست و
تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آنرا منتشر ننموده و یا در اختیار غیر
قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه
شیراز است.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

سپاسگزاری:

از استاد گرامیم جناب آقای دکتر خرمایی بسیار سپاسگزارم چرا که بدون راهنمایی‌های ایشان
تامین این پایان‌نامه امکان‌پذیر نبود.

از اساتید محترم دکتر منصوری و دکتر رحیمیان به دلیل یاری‌ها و راهنمایی‌های
بی‌چشمداشت ایشان که بسیاری از سختی‌ها را برایم آسانتر نمودند، صمیمانه سپاسگزارم.

چکیده

در این رساله در ابتدا چارچوب نظری آمیزش مفاهیم ارائه شده توسط فوکونیه و ترنر (۱۹۹۴، ۱۹۹۵، ۱۹۹۸، ۲۰۰۲) مورد بررسی قرار گرفته است. پس از معرفی این نظریه و توضیح آن با استفاده از مثال‌های گوناگون این دو صاحب‌نظر، چهار نوع آمیزه‌ی مفهومی معرفی و بررسی شده‌اند. سپس با استفاده از این چارچوب نظری، محقق به بررسی عناوین بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر جنوب پرداخته است، و ضمن یافتن آمیزه‌های مفهومی استفاده شده در این عناوین، به طبقه‌بندی و ارزیابی کیفی و آماری آنها پرداخته است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که هر چهار نوع آمیزه یعنی آمیزه‌های ساده، انعکاسی، تک‌حوزه‌ای و دو حوزه‌ای در عناوین بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر جنوب استفاده شده‌اند. همچنین مشاهده شد که از آمیزه‌های ساده به آمیزه‌های انعکاسی، تک‌حوزه‌ای، و دو حوزه‌ای به ترتیب میزان خلاقیت و برجستگی عنوان بیشتر می‌شود.

فهرست مطالب

۳	فصل اول: مقدمه.....
۳	۱-۱ طرح موضوع.....
۷	۲-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۸	۳-۱ هدف تحقیق.....
۹	۴-۱ روش تحقیق.....
۹	۵-۱ سوالات تحقیق.....
۹	۶-۱ ساختار پایان نامه.....
۱۱	فصل دوم: چارچوب نظری.....
۱۱	۱-۲ مقدمه.....
۱۶	۲-۲ ماهیت آمیزش مفاهیم.....
۱۹	۳-۲ مثال‌های زبانی.....
۲۱	۱-۳-۲ ساخت‌های XYZ.....
۲۳	۲-۳-۲ آمیزه‌های صوری.....
۲۵	۴-۲ مثال غیر زبانی.....
۲۶	۵-۲ فشرده‌سازی‌ها.....
۲۸	۶-۲ ارتباطات ضروری.....
۲۹	۷-۲ طبقه‌بندی ارتباطات ضروری و فشرده‌سازی آنها.....
۲۹	۱-۷-۲ زمان.....
۳۰	۲-۷-۲ مکان.....
۳۱	۳-۷-۲ نمایندگی.....
۳۱	۴-۷-۲ دگرگونی.....
۳۲	۵-۷-۲ نقش-ارزش.....
۳۲	۶-۷-۲ شباهت.....

۳۴	۷-۷-۲ تمایز.....
۳۴	۸-۷-۲ جزء-کل.....
۳۵	۹-۷-۲ علت و معلول.....
۳۶	۸-۲ طبقه‌بندی شبکه‌های ادغام.....
۳۶	۱-۸-۲ شبکه‌های ساده.....
۳۷	۲-۸-۲ شبکه‌های انعکاسی.....
۳۸	۳-۸-۲ شبکه‌های تک‌حوزه‌ای.....
۴۰	۴-۸-۲ شبکه‌های دوحوزه‌ای.....
۴۱	۹-۲ ادغام چندحوزه‌ای.....
۴۴	فصل سوم: پیشینه‌ی تحقیق.....
۴۴	۱-۳ مقدمه.....
۴۴	۲-۳ آثار دیگر نظریه‌پردازان در ارتباط با آمیزش مفاهیم.....
۵۱	۳-۳ آثار محققان در زمینه‌های مختلف با بهره‌گیری از نظریه‌ی آمیزش مفاهیم.....
۵۵	فصل چهار: تحلیل داده‌ها.....
۵۵	۱-۴ مقدمه.....
۵۵	۲-۴ آمیزه‌های ساده.....
۵۸	۳-۴ آمیزه‌های انعکاسی.....
۶۲	۴-۴ آمیزه‌های تک‌حوزه‌ای.....
۶۸	۵-۴ آمیزه‌های دوحوزه‌ای.....
۷۶	۶-۴ برآورد آماری.....
۷۶	۷-۴ ارزیابی کیفی.....
۷۹	۸-۴ چند نکته.....
۸۱	فصل پنجم: نتیجه‌گیری.....
۸۳	ضمیمه.....
۸۹	منابع.....

فصل اول: مقدمه

۱-۱ طرح موضوع

در حال حاضر، سه گرایش مسلط در علم زبان شناسی حاکم است. این سه گرایش عبارتند از نقش‌گرایی، صورت‌گرایی و زبان‌شناسی شناختی (دبیرمقدم، ۱۳۸۳). زبان‌شناسی شناختی خود دارای دو شاخه‌ی معناشناسی و دستور می‌باشد. در حوزه‌ی معناشناسی، یکی از مسائلی که بسیار مورد بحث و توجه قرار گرفته است، مبحث آمیزش مفاهیم^۱ یا شبکه‌های ادغام^۲ می‌باشد که خصوصاً توسط فوکونیه و ترنر^۳ (۱۹۹۴، ۱۹۹۵، ۱۹۹۸، ۲۰۰۲) طرح شده است. پیش از آن، لیکاف و جانسون^۴ (۱۹۸۰) نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی^۵ را ارائه داده بودند که یکی از اولین چارچوب‌های نظری در حوزه‌ی معناشناسی شناختی است. مبنای اصلی نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی آن است که استعاره تنها جنبه هنری و زیبایی‌بخشی به کلام ندارد، بلکه تفکر نیز اساساً ماهیتی استعاری دارد. بر اساس این دیدگاه، ساختار^۶ مفهومی بر اساس نگاشت^۷ بین حوزه‌های شناختی^۸ سازماندهی می‌شود (ایوانز و گرین^۹، ۲۰۰۶). استعاره در زبان روزمره نیز فراوان یافت می‌شود. لیکاف (۱۹۹۳) «عشق سفر است» را مثال زده است که در آن دو حوزه‌ی شناختی

---

^۱ conceptual blending

^۲ integration network

^۳ Fauconnier and Turner

^۴ Lakoff and Johnson

^۵ conceptual metaphor

^۶ structure

^۷ mapping

^۸ cognitive domain

^۹ Evans and Green

مبدأ^۱ و حوزه‌ی شناختی مقصد^۲ وجود دارد و خصوصیات حوزه‌ی شناختی مقصد یعنی عشق به خصوصیات حوزه‌ی شناختی مبدأ یعنی سفر نسبت داده شده‌است، یا به عبارتی، خصوصیات حوزه‌ی مبدأ (سفر) به حوزه‌ی مقصد (عشق) نگاشت می‌شود. ویژگی‌های این دو حوزه با هم مشابه هستند و با هم جایگزین می‌شوند و رابطه‌ی بین این دو حوزه را استعاره‌ی مفهومی می‌نامند که در سطح ادراک و شناخت است و صرفاً زبانی نیست (راسخ مهند، ۱۳۸۹). فوکونیه و ترنر (۱۹۹۸، ۲۰۰۲) به این نتیجه می‌رسند که در مواردی نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی نمی‌تواند به طور کامل فرآیندهای درکی صورت گرفته را توضیح دهد. مثال معروفی که ایوانز و گرین (۲۰۰۶) در توضیح این مطلب به کار می‌برند، جمله‌ی «آن جراح قصاب است» می‌باشد که در آن از نظر استعاری دو حوزه‌ی شناختی جراح و قصاب وجود دارد، اما هدف صرفاً رساندن حوزه‌ی مقصد یعنی قصاب بر اساس حوزه‌ی مبدأ یعنی جراح نیست. علاوه بر تشابهاتی که بین جراح و قصاب وجود دارد هدف گوینده رساندن این مطلب است که جراح مورد نظر بی‌کفایت و نالایق است که این بی‌کفایتی و بی‌لیاقتی در هیچ یک از حوزه‌های مبدأ و مقصد وجود ندارد، زیرا جراح و قصاب در حالت متعارف کار خود را به خوبی انجام می‌دهند. فوکونیه و ترنر برای توضیح این موضوع که ویژگی بی‌کفایتی و بی‌لیاقتی از کجا نشأت می‌گیرد، نظریه‌ی آمیزش مفاهیم را مطرح می‌کنند و به حوزه‌ای به نام حوزه‌ی نوپدید^۳ قائل می‌شوند که از ادغام دو حوزه‌ی جراح و قصاب شکل می‌گیرد.

«...تمرکز ما بر ساخته شدن حوزه‌های جدیدی است که دارای چارچوب‌های نوپدید هستند که نمی‌توان آنها را به صورت مستقیم از حوزه‌های درون داد^۴ دریافت کرد» (فوکونیه و ترنر، ۱۹۹۸). فوکونیه و ترنر تأکید دارند که فرآیند آمیزش مفاهیم «اساسی، یک‌شکل و فراگیر» است و در

---

¹ source cognitive domain

² target cognitive domain

³ emergent

⁴ input space

زمینه‌های مختلف کاربرد دارد (همان). برای نشان دادن و اثبات فرضیه‌ی خود، آنها مثال‌های گوناگونی ارائه می‌دهند که برخی از آنها در چارچوب جملات هستند و برخی خارج از دنیای زبان‌شناسی و مرتبط با زندگی روزمره‌ی افراد هستند. از جمله‌ی این مثال‌ها، دسکتاپ رایانه^۱ می‌باشد که در آن حوزه‌ی شناختی محیط کار در اداره یا دفتر کار که در آن پوشه‌ها و فایل‌ها وجود دارند با محیط و حوزه‌ی رایانه‌ای که در آن انواع دستورات رایانه‌ای برای انجام کارها مورد استفاده قرار می‌گیرند، ادغام می‌شوند و نتیجه، حوزه‌ی نوپدید جدیدی است که در هیچ یک از دو محیط قبلی وجود ندارد. حوزه‌ای که در آن از دستورات رایانه‌ای همچون کلیک کردن روی فایل‌ها به منظور باز کردن آنها و با کشیدن آنها با نشانگر موس و قراردادن آنها در مکانی دیگر انجام می‌شود (همان). از نظر فوکونیه و ترنر (۱۹۹۸) برای ایجاد یک آمیزه‌ی مفهومی^۲ نیازی به این نیست که حتماً دو حوزه‌ی درون‌داد با هم ادغام گردند بلکه گاهی می‌توان سه یا چهار حوزه را با هم ادغام کرد. یکی از مثال‌هایی که در این زمینه ارائه شده است، مربوط به «مرگ دروگر بی‌رحم»^۳ است که همان مأمور مرگ است که موجودی است با صورت اسکلت‌مانند و دارای ردای کلاه‌دار و داس به دست که مأمور گرفتن جان افراد است. در این مثال، سه حوزه‌ی فرد دروگر، قاتل و مرگ با هم آمیخته می‌شوند تا تصویر نهایی و مفهوم نهایی مرگ به شکل و شمایل خاص خود به وجود آید. داسی که در دست دارد، فرد دروگر را تداعی می‌کند. ردای کلاه‌دار او تصویر یک قاتل را به ذهن می‌آورد که می‌خواهد ناشناس بماند و اینکه او جان افراد را می‌گیرد، حوزه‌ی مرگ را تداعی می‌کند که مجموع این سه حوزه به شکل‌گیری یک حوزه‌ی نوپدید می‌انجامد (همان).

---

¹ computer desktop

² conceptual blend

³ Death, the Grim Reaper

فوکونیه و ترنر (۲۰۰۲) آمیزه‌های مفهومی را به چهار دسته تقسیم می‌کنند. دسته‌ی اول شبکه‌های ساده^۱ است. این شبکه‌ها به یک حوزه تعلق دارند. در این نوع ادغام یک شبکه وجود دارد که متعلق به چارچوب نقش^۲ است و شبکه‌ای دیگر نیز وجود دارد که مربوط به چارچوب ارزش‌ها^۳ است. مثال ایوانز و گرین (۲۰۰۶) جمله‌ی «جان پسر مری است^۴» می‌باشد که در آن یک چارچوب نقشی وجود دارد که در آن نقش پسر و مادر دیده می‌شود و یک چارچوب ارزش‌ها که همان «جان» و «مری» است. به عبارت دیگر «جان» ارزشی است برای نقش پسر و «مری» ارزشی است برای نقش مادر. دسته‌ی دوم، شبکه‌های انعکاسی^۵ هستند که در آنها هر دو حوزه‌ی درون‌داد دارای چارچوب مشابهی هستند و از همان چارچوب در آمیزه‌ی مفهومی هم استفاده می‌شود. مثال ایوانز و گرین (همان) مربوط به مسابقه‌ی قایقرانی است. در جمله‌ی «... قایق ریچ ویلسون و بیل بیونگا فقط چهار روز و نیم از روح قایق نور شمالی جلو بود^۶» قایق نور شمالی مسافتی مشابه با قایق ویلسون و بیونگا طی کرده است، اما صد سال قبل. به همین دلیل، نویسنده از کلمه‌ی روح استفاده کرده است. یک حوزه‌ی درون‌داد مربوط به حرکت قایق ویلسون و بیونگا و دیگری مربوط به حرکت قایق نور شمالی است که صد سال قبل مسیر مشابهی را طی کرده است. اما هر دو حوزه‌ی ادغامی دارای چارچوب طی کردن مسافت با قایق هستند و در آمیزه‌ی مفهومی نیز از همین چارچوب استفاده شده است، به همین دلیل، این آمیزه‌ی مفهومی در دسته‌ی شبکه‌های انعکاسی قرار می‌گیرد.

دسته‌ی سوم ادغام، شبکه‌های تک‌حوزه‌ای^۷ هستند که در آنها دو حوزه‌ی درون‌داد دارای چارچوب‌های مجزا هستند اما صرفاً یکی از آنها در آمیزه‌ی مفهومی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

---

¹ simplex network

² role framework

³ value framework

⁴ John is the son of Mary.

⁵ mirror network

⁶ Rich Wilson and Bill Biewenga were barely maintaining a 4.5 day lead over the ghost of the clipper Northern Light.

⁷ single-scope network

به عنوان مثال، در عبارت «مایکروسافت مشت نهایی را به نت اسکپ زد و او را ضربه فنی کرد»^۱ دو چارچوب مسابقه‌ی مشت‌زنی و رقابت دو شرکت وجود دارد اما تنها چارچوب مسابقه‌ی مشت‌زنی در آمیزش مفاهیم مورد استفاده قرار گرفته است. دسته‌ی آخر شبکه‌هایی هستند که به آنها شبکه‌های دوحوزه‌ای^۲ گفته می‌شود. علاوه بر اینکه در هر دو حوزه‌ی شناختی درون‌داد چارچوبی مجزا وجود دارد، در حوزه‌ی آمیزه‌ی مفهومی نیز از هر دو چارچوب استفاده می‌شود. مثال داده شده دسکتاپ کامپیوتر است که در آن هم از حوزه‌ی کامپیوتر و هم از حوزه‌ی محیط اداره و دفتر کار استفاده می‌شود تا مفهوم دسکتاپ کامپیوتر ایجاد گردد (ایوانز و گرین، ۲۰۰۶). در این تحقیق، هدف آن است تا با استفاده از نظریه‌ی آمیزش مفاهیم و با استفاده از دسته‌بندی‌ها و جزئیاتی که فوکونیه و ترنر (۲۰۰۲) ارائه می‌دهند، به بررسی عناوین روزنامه‌های ورزشی بپردازیم. محقق به دنبال آن است که آمیزه‌های مفهومی را در این عناوین بیابد و طبق گروه‌بندی‌های فوکونیه و ترنر، دسته‌بندی کند.

۱-۲ اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت و ضرورت تحقیق حاضر را می‌توان از دو جهت بررسی کرد. اول آنکه مطالعاتی که در زمینه‌ی زبان‌شناسی شناختی در زبان فارسی صورت گرفته، عمدتاً در رابطه با استعاره بوده‌اند و مطالعاتی که آمیزش مفاهیم را مورد بررسی قرار داده‌اند بسیار اندکند. بسیار محدود هستند تحقیقاتی که به کاستی‌های نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی پرداخته و سعی در رفع این نقصان‌ها با استفاده از نظریه‌ی آمیزش مفاهیم کرده باشد. دوم آنکه می‌توان با استفاده از داده‌ها و ظرفیت‌های

---

¹ Microsoft has finally delivered the knock-out punch to its rival Netscape.

² double-scope network

زبان فارسی نظریه‌ی آمیزش مفاهیم را محک زد. به همین دلیل انجام این پژوهش هم کمکی به گسترش و کاربرد این نظریه در زبان فارسی است و هم نشان می‌دهد که داده‌های فارسی تا چه حد با این چارچوب نظری سازگار هستند.

۳-۱ هدف تحقیق

هدف کلی در این تحقیق این است که نظریه‌ی آمیزش مفاهیم بر اساس داده‌های زبان فارسی محک زده شود. هدف جزئی یافتن آمیزه‌های مفهومی در عناوین بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر و همچنین یافتن چگونگی توزیع انواع آمیزش مفاهیم در این عناوین است. در این بررسی چارچوب نظری اصلی از فوکونیه و ترنر می‌باشد. به عنوان مثال، در شماره‌ی ۴۳۵۳ روزنامه‌ی ایران ورزشی ۱۸ مهرماه ۹۱ صفحه‌ی ۱۰ عنوان یکی از خبرها این گونه است: «گلی که پرپر شد تا پرسپولیس نوین نبرد». در متن این خبر می‌خوانیم که داور مسابقه گل صحیح تیم پرسپولیس نوین را قبول نکرده است. نویسنده‌ی این مطلب از دو حوزه‌ی گل طبیعی که قابلیت پرپر شدن دارد و گل فوتبال استفاده کرده و یک آمیزه‌ی مفهومی ایجاد کرده که در آن در حوزه‌ی آمیزه‌ی مفهومی گل فوتبال نیز قابلیت پرپر شدن را یافته است. مثال دیگر از شماره‌ی ۴۴۴۶ روزنامه‌ی بین‌المللی خبر ورزشی سه شنبه ۱۸ مهر ماه ۹۱ صفحه‌ی اول می‌باشد که در آن عنوان «حمله‌ی باکتری‌ها به مدافعان کره» به چشم می‌خورد. در این مثال دو حوزه‌ی درون‌داد بازی فوتبال و دنیای باکتری‌ها در بدن با هم ادغام شده‌اند. در این خبر می‌خوانیم که مدافعان تیم کره مریض شده‌اند و نمی‌توانند در مسابقه این تیم در مقابل ایران شرکت کنند. در حوزه‌ی ادغام شده باکتری‌ها همچون بازیکنان مهاجم به مدافعان یا بازیکنان خط دفاع تیم کره حمله ور شده‌اند.

۴-۱ روش تحقیق

پس از بررسی مقالات صاحب نظران در زمینه‌ی نظریه‌ی آمیزش مفاهیم و درک مضامین مربوط به آن محقق قصد دارد آمیزه‌های مفهومی موجود در عناوین بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر را استخراج کرده و آنها را طبق دسته‌بندی‌های ارائه شده توسط فوکونیه و ترنر (۲۰۰۲) گروه‌بندی کند.

شماره‌های مختلف روزنامه‌ی خبر ورزشی فارسی مورد مطالعه و بررسی محقق قرار خواهند گرفت و ۵۴ عنوان که در آنها از آمیزه‌های مفهومی استفاده شده است، بدین منظور استخراج خواهند شد.

۵-۱ سوالات تحقیق

در تحقیق حاضر محقق به دنبال یافتن پاسخ به سوالات زیر می‌باشد:

۱. در عناوین بخش ورزشی روزنامه خبر کدام یک از انواع آمیزه‌های مفهومی مشاهده می‌شود؟
۲. توزیع انواع آمیزه‌های مفهومی در عناوین بخش ورزشی روزنامه‌ی خبر به چه صورت است؟

۶-۱ ساختار پایان‌نامه

تحقیق حاضر از پنج فصل تشکیل شده است. مقدمه فصلی است که هم‌اکنون در پیش رو دارید. در فصل دوم، چارچوب تحقیق ارائه می‌شود و در فصل سوم، پیشینه‌ی تحقیق. فصل چهارم مربوط به تجزیه و تحلیل داده‌ها است و فصل پنجم خلاصه و نتیجه‌گیری را ارائه می‌دهد.

فصل دوم: چارچوب نظری

۱-۲ مقدمه

در این تحقیق چارچوب اصلی استفاده شده نظریه‌ی آمیزش مفاهیم ارائه شده توسط فوکونیه و ترنر (۱۹۹۴، ۱۹۹۵، ۱۹۹۸، ۲۰۰۲) است. آنها همچنین توانستند دسته‌بندی جامعی از انواع آمیزه‌های مفهومی ارائه دهند که مورد بررسی قرار خواهیم داد. مبنای نظریه‌ی آمیزش مفاهیم مطالعات انجام گرفته توسط فوکونیه و ترنر می‌باشد، اما پیش از آن لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) نظریه‌ی استعاره‌ی مفاهیم را ارائه داده بودند که یکی از اولین قالب‌های نظری درحوزه‌ی معناشناسی شناختی است. مبنای اصلی نظریه‌ی استعاره‌ی مفاهیم آن است که استعاره تنها جنبه هنری و زیبایی‌بخشی به کلام ندارد بلکه تفکر نیز اساساً ماهیتی استعاری دارد. بر اساس این دیدگاه ساختار مفاهیم بر اساس نگاشت بین حوزه‌های شناختی سازماندهی می‌شود (ایوانز و گرین، ۲۰۰۶). استعاره در زبان روزمره نیز فراوان یافت می‌شود. لیکاف (۱۹۹۳) «عشق سفر است» را مثال زده است که در آن دو حوزه‌ی شناختی مبدأ و حوزه‌ی شناختی مقصد وجود دارد و خصوصیات حوزه‌ی شناختی مقصد یعنی «عشق» به خصوصیات حوزه‌ی شناختی مبدأ یعنی «سفر» نسبت داده شده‌است. ویژگی‌های این دو حوزه با هم مشابه هستند و با هم جایگزین می‌شوند و رابطه‌ی بین این دو حوزه را استعاره‌ی مفاهیم می‌نامند که در سطح ادراک و شناخت است و صرفاً زبانی نیست. در این استعاره رابطه‌ای بین عشق و سفر برقرار می‌گردد. عشاق همچون افرادی هستند که با یکدیگر همسفر شده‌اند و مقصدی مشترک دارند. عشق آنها مانند یک

وسیله‌ی نقلیه است که قرار است آنها را به مقصد برساند، و همان‌طور که در سفر خطرات و آسیب‌هایی وجود دارد، برای عشاق نیز موانع و مشکلاتی وجود دارد (راسخ مهند، ۱۳۸۹). فوکونیه و ترنر (۱۹۹۸، ۲۰۰۲) به این نتیجه می‌رسند که در مواردی نظریه‌ی استعاره‌ی مفاهیم نمی‌تواند به طور کامل فرآیندهای درکی صورت گرفته را توضیح دهد. مثال معروفی که ایوانز و گرین (۲۰۰۶) در توضیح این مطلب به کار برده‌اند جمله‌ی «آن جراح قصاب است» می‌باشد که در آن از نظر استعاری دو حوزه‌ی شناختی جراح و قصاب وجود دارد اما هدف صرفاً رساندن حوزه‌ی مقصد یعنی قصاب بر اساس حوزه‌ی مبدأ یعنی جراح نیست. علاوه بر تشابهاتی که بین جراح و قصاب وجود دارد هدف گوینده رساندن این مطلب است که جراح مورد نظر بی‌کفایت و نالایق است که این بی‌کفایتی و بی‌لیاقتی در هیچ یک از حوزه‌های مبدأ و مقصد وجود ندارد. فوکونیه و ترنر برای توضیح این موضوع که ویژگی بی‌کفایتی و بی‌لیاقتی از کجا نشأت می‌گیرد، نظریه‌ی آمیزش مفاهیم را مطرح می‌کنند و به حوزه‌ای به نام حوزه‌ی نوپدید قائل می‌شوند که از ادغام دو حوزه‌ی جراح و قصاب شکل می‌گیرد.

«...تمرکز ما بر ساخته‌شدن حوزه‌های جدیدی است که دارای قالب‌های^۱ نوپدید هستند که نمیتوان آنها را به صورت مستقیم از حوزه‌های درون داد دریافت کرد» (فوکونیه و ترنر، ۱۹۹۸). فوکونیه و ترنر تأکید دارند که فرآیند آمیزش مفاهیم «اساسی، یک‌شکل و فراگیر» است و در زمینه‌های مختلف کاربرد دارد (همان).

فوکونیه و ترنر (۱۹۹۸) نظریه‌ی شبکه‌های ادغام را ارائه دادند که توسط آن توانستند مثال‌هایی همچون «آن جراح قصاب است. آ» را توجیه کنند. در این نظریه آنها مدلی ارائه می‌دهند که دارای دو حوزه‌ی درون داد بوده و همچون نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی بین اجزای این دو حوزه نگاشت صورت می‌گیرد. تفاوت این مدل با مدل استعاره‌ی مفهومی در حوزه‌ی نوپدید است که

---

¹ frame

² That surgeon is a butcher.

در نظریه‌ی استعاره‌ی مفهومی وجود ندارد اما در یک مدل آمیزش مفاهیم وجود دارد. تفاوت دیگری که بین شبکه‌های ادغام و استعاره‌ی مفهومی وجود دارد آن است که در شبکه‌های ادغام از فضاهای ذهنی^۱ به عنوان حوزه‌ی درون‌داد استفاده می‌شود در حالی که در استعاره‌ی مفهومی از حوزه‌های دانش^۲ استفاده می‌شود. تفاوت این دو در آن است که فضاهای ذهنی سازه‌های موقتی هستند که در حین فرایند معناسازی^۳ بوجود می‌آیند در حالی که حوزه‌های دانش از قبل وجود داشته و نسبتاً دارای ثبات هستند. به‌علاوه در این مدل، تعداد حوزه‌های درون‌داد می‌تواند بیش از دو حوزه باشد. چندین حوزه‌ی درون‌داد با استفاده از یک فضای عام^۴ به یکدیگر متصل می‌شوند. این فضای عام شامل اطلاعاتی است که آنقدر انتزاعی هستند که برای تمام حوزه‌های درون‌داد مصداق دارد. ایوانز و گرین (۲۰۰۶) نمودار مربوط به شبکه‌ی ادغام جمله‌ی «آن جراح یک قصاب است» را به صورت شکل ۲-۱ ارائه می‌دهند. همان طور که مشاهده می‌شود، دو حوزه‌ی درون‌داد که یکی مربوط به قصاب و دیگری جراح است، با هم آمیخته شده و یک آمیزه‌ی مفهومی به دست می‌آید. نکته‌ی حائز اهمیت آن است که در حوزه‌ی نوپدید عنصر «بی‌کفایتی» اضافه شده که در هیچ یک از حوزه‌های درون‌داد وجود نداشته است (اوکلی و کولسون^۵، ۱۹۹۹). از آنجا که کار جراح ترمیم و معالجه افراد است و کار قصاب بریدن و قطعه قطعه کردن بدن حیوانات مرده، مقایسه‌ی این دو با هم و نسبت دادن ویژگی‌های یک قصاب به جراح باعث ایجاد مفهوم بی‌کفایتی و بی‌لیاقتی می‌شود. در نتیجه، حوزه‌ی نوپدید، هم دارای عناصری از حوزه‌های درون‌داد است و هم دارای عناصر نوپدید. در این مثال شخصی که در حوزه‌ی نوپدیدی وجود دارد جراحی است که از روش و ابزار قصابی استفاده می‌کند. چنین شخصی در هیچ یک از حوزه‌های درون‌داد وجود ندارد و کاملاً نوپدید است. از این رو می‌توان حوزه‌ی نوپدید را کاملاً

---

¹ mental space

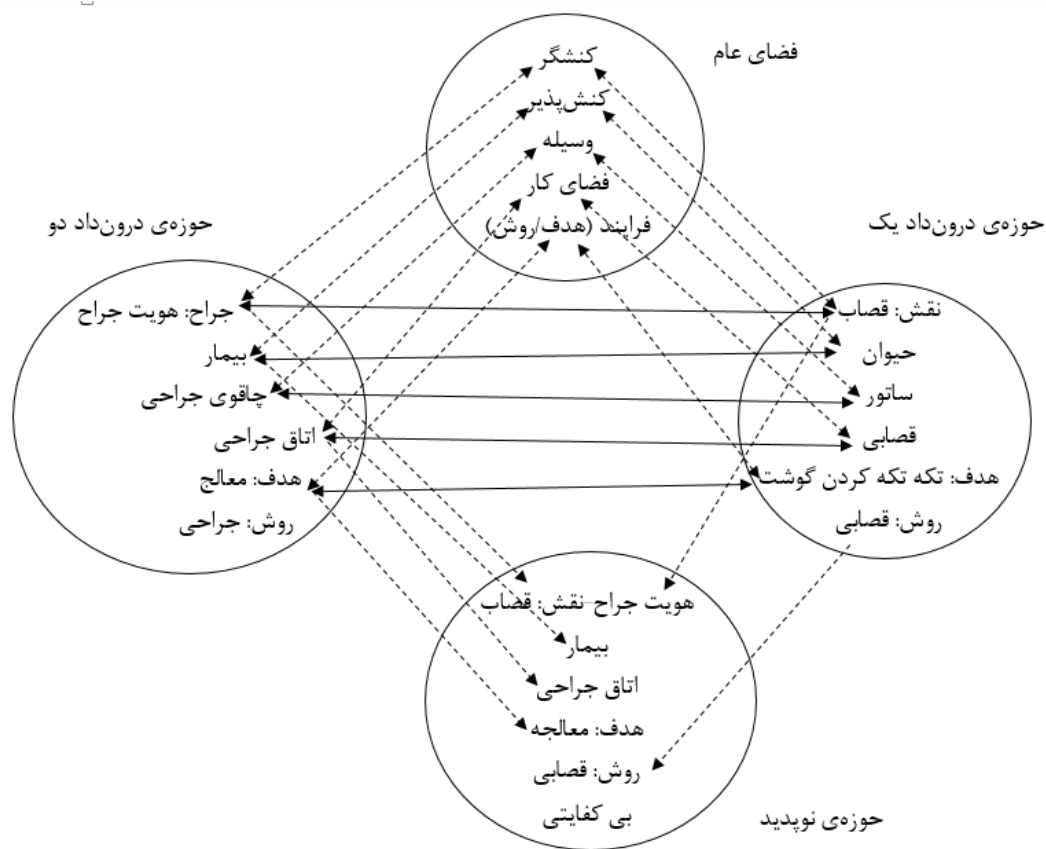
² domain of knowledge

³ meaning construction

⁴ generic space

⁵ Seana Coulson and Todd Oakley

نوپدید محسوب کرد گرچه برخی اجزای آن از دو حوزه‌ی درون‌داد گرفته شده‌اند. به‌علاوه، این عدم تطابق بین هدف که معالجه‌ی شخص بیمار است و روش که قصابی است باعث پدید آمدن عنصر بی‌کفایتی می‌شود.

شکل ۱-۲ ادغام دو حوزه‌ی جراح و قصاب (اقتباس از ابوانز و گرین، ۲۰۰۶: ۴۰۶)

مطلب مهم دیگری که باید به آن پرداخته شود فضای عام است. فضای عام دارای عناصری است که قالب خاصی را مشخص می‌کند که به کمک آنها می‌توان بین دو حوزه‌ی درون‌داد نگاشت برقرار کرد و اجزای همتای یکدیگر را بین آنها مشخص کرد. به عبارت دیگر فضای عام طرح و